

Ber ótta fyri rossahandlum

- Tíverri feli eg meg ikki sannførdan um, at føroysku politikararnir kunnu lata vera við at roynd at ávirka veitingarnar av leitingarloyvum - fortíðin gevur undir øllum um-støðum orsök at verða mistrúgvín hvat politiskum rossahandlum viðvíkir sigur Jóhannus Egholm Hansen, ið eisini heldur vit mugu taka støðu til alment oljufelag

JAN MÜLLER

Fyrirverandi lögmaður, Edmund Joensen, setti fyri umleið tveimum árum síðani eina nevnd, sum fekk til uppgávu at kanna undir hvørjum treytum Føroyar skuldu hava eitt alment føroyskt oljufelag. Jóhannus Egholm Hansen ásnannar út frá hesum, at uppgávan so-statt ikki var at finna útav, um Føroyar yvirhøvur skulu hava eitt alment føroyskt oljufelag, hóast hesin spurningur ikki hevur verið viðgjörður av løgtinginum.

Jóhannus Egholm Hansen hevur fyri eini tíð síðani í eini grein í bløðnum viðgjört júst hendan spurning saman við spurninginum um, hvat tey bæði privatu føroysku oljufelagini hava at bjóða stóru útlendsku oljufelagnum, annað enn

nakrar føroyskar sersømdir til tann oljubólk tey fara uppí, einans við teirri grundgeving, at talan er um føroyskar luttakarar.

Jóhannus Egholm Hansen ávaraði tá ímóti, at føroyska Kolvetnislógin verður fyrirsit soleiðis, at oljubólkar við føroyskum privatum luttakarum, sum á ongan hátt hvør sær uppfylla treytirnar í Kolvetnislógini fyri at fáa leitingarloyvi, fáa sersømdir, við tað at hetta m.a. kemur at oyðileggja trúvirði hjá føroysku oljufyrirsitingini millum hini oljufelagini, sum ikki hava føroyskar luttakarar í bólk teirra.

-Tíverri feli eg meg ikki sannførdan um, at føroysku politikararnir kunnu lata vera við at roynd at ávirka veitingarnar av leitingarloyvum - fortíðin gevur

undir øllum umstøðum orsök til at verða mistrúgvín hvat politiskum rossahandlum viðvíkir.

Socialurinn hevur skilt, at setti arbeisbólkin antin hevur gjørt sína niðurstøðu, sum latin er avvarandi landsstýrismanninum, ella at hetta hendir skjótt, men enn biður almenningurin eftir at fáa at vita, hvat tilmæli frá arbeisbólkinum er. Jóhannus Egholm Hansen sigur, at ein kann verða eitt sindur bangin fyri, at talan í veruleikanum ikki verður um nakad tilmæli, men harafturimóti at ymsk sjónarmið fyri og móti verða viðgjörð, men eingin greið niðurstøða.

-Sostatt skulu vit framvegis biða eftir, at politikararnir taka teirra avgerð uttan at vita, hvat tenastumenn ella ráðgevar teirra,

sum ein má ganga út frá hava eina meira holla fakliga vitan um spurningin, meta er tað rættasta.

Optión

Nevnt er, at ein møguleiki kundi verið ikki at seta á stovn alment føroyskt oljufelag í samband við fyrsta útbjóðingarmfar, men í staðin áseta í leitingarloyvum, at Føroyar skulu hava ein rætt til eina hvørja tað í krevja, at eitt føroyskt alment felag kemur uppí part í hvørjum einstøkum oljubólki, sum hevur fingið leitingarloyvi - ein sonevnd optión.

Jóhannus Egholm Hansen heldur ikki hetta verða nakra veruliga loysn, tí tað er bláoygt at ímynda sær, at

oljufelagini, sum tá ið tey avgera sínar flögur, hyggja at samlaða gjaldinum til tað landið, sum letur leitingarloyvini, (Hetta verður ofta nevnt "Government Take", og umfarar øll sløg av avgjöldum, skattum, royalty o.s.fr.) vilja velja at meta eina slíka loysn sum ábending um, at einki alment oljufelag kemur. Tvørturímóti vilja oljufelagini siggja soleiðis uppá tað, at tey siga, at tá ið Føroyar ynskja eina optión til eitt alment oljufelag, so er tað tí, at Føroyar vilja gera brúk av optiónini so skjótt leitingin er komin somikið áleiðis, at møguleikarnir fyri at finna olju eru stórir ella kanska beinleiðis eru staðfestir. Ein optión vil tí frá oljufelaganna

síðu blíva mett sum tað sama, sum at eitt alment oljufelag við vissu gerst partur í oljusamtakinum.

-Sostatt vilja oljufelagini eisini taka fulla hædd fyri teimum figgarligu avleiðingum av hesum, tá ið tey bjóða uppá teir ymsu teigarnar, hetta uttan mun til um Føroyar seinni gera brúk av optiónini ella ikki. Millum annað av teirri orsök áttu føroysku politikararnir tí at tikið greiða støðu til, um eitt alment føroyskt oljufelag skal við í fyrsta útbjóðingarmfarini ella ikki, í staðin fyri at vit eisini á hesum økinum skulu biða.

farið í gongd fyri langari tíð síðani, soleiðis at vit og oljufelagini framvegis biða eftir bara nøkumlunda vitan um, hvørjar høvudstreitur føroysku myndugleikarnir vilja áseta í leitingarloyvum.

Jóhannus Egholm Hansen visir annars á, at tað enn eru mong onnur viðurskifti, sum ikki eru komin uppá pláss. Vit mangla í dag í stóran mun dupltskattavattal, eitt nú við tey lond oljufelagini koma frá.

Onnur øki, sum ikki eru komin uppá pláss, eru: Útgreining av ógreiðum ella ótíðarhóskandi reglum í føroysku skattaloggávuni um t.d. vinnisbýtisskattning, skattning í samband við sølu av partabrevum, MVG-ábyrgd fyri føroysk umbod hjá útlendskum fyrirkum, toll- og skattafri havnaðki, stöðutakan til hvussu góðs til oljuvinnuna, sum fer um føroyskan kaikkant, áðrenn tað fer til oljuboripallarnar, skal tollviðgerast í Føroyum.

Haraftrat kemur útgreining av ótíðarhóskandi reglum í vinnuloggávuni, eitt nú krøvini fyri at fáa loyvisbræv krøv um bústað hjá nevndarlimum og stjórn í feløgum í Føroyum, hvar partaigarar eru útlendskur osfr. (Í skrivandi løtu verður tó arbeitt við at fáa mong av hesum viðurskiftum uppá pláss, blaðm.)

Jóhannus Egholm Hansen sigur, at man kundi hildið áfram við at nevnt dømi uppá manglandi stöðutakan

til spurningar, sum krevja at blíva svaraðir í góðari tíð, áðrenn oljufelagini fara at bjóða uppá leiting fyri milliardir av krónum á føroyska landrunninum. -Sjálvr eri eg ikki í iva um, at teir einstaklingar, sum hava arbeitt við fyrireikingunum av eitt nú lögfrøðisliga, jarðfrøðisliga og umhvørvisliga grundarlagnum fyri oljuleiting við Føroyar, hava gjørt alt tað tey kunnu til tess at fremja málið, og at tað so-statt ikki er teirra ábyrgd, at vit framvegis biða eftir svarinum uppá fleiri avgerandi spurningar, áðrenn oljufelagini yvirhøvur hava fingið neyðugu fortreytirnar fyri at bjóða uppá oljuleiting við Føroyar.

-Ábyrgdin er politikaranna - bæði teimum núverandi og serliga teimum frammanundan seinasta val - sum av taktiskum orsökum - eftir míni meting skeivt - til tíðir hava valt meira ella minni at stöðga fyrireikandi arbeiðinum og sum eisini nokk hava undirmett tórvín á arbeiðsmegi í teimum tíðarskeiðum, hvar nógv var at gera fyri tey fáu fólkini, sum hava staðið fyri fyrireikandi arbeiðinum. Hetta kundi lutvíst verið sloppið undan, um politikararnir í stórri mun høvdu valt at gera brúk av útlendskari sakkørari hjálpi innan hetta øki sigur Jóhannus Egholm Hansen.

Politikarar ábyrgd av tórvandi orðaskifti um oljupolitikkin

- Tað er merkisvert, hvussu lítið alment orðaskifti hevur verið um spurningin um frálavavinnuna á føroyskum øki sigur Jóhannus Egholm Hansen

JAN MÜLLER

Nú, hvar markið millum Føroyar og Hetland er komið uppá pláss, og áherðsla aftur er lögð á at fáa fyrireikandi arbeiði til fyrsta útbjóðingarmfar liðugt, sigur Jóhannus Egholm Hansen seg vóna, at føroysku politikararnir ásnanna, at føroyska oljufyrirsitingin framvegis er lítil í mun til ta fyrirsiting oljufelagini hava aftanfyrir seg, og tí ikki kann megna at loysa allar spurningar á fullgöðan hátt innan fyri ein heilt stuttan tíðarkarm.

-Tað er tí at vóna, at føroysku politikararnir bæði av hesi orsök og orsakað av, at talan hóast alt er um eitt fyri Føroyar týðningarmikið

mál í nógv ár fram í tíðina, geva spurninginum um oljuleggávu stórri gætur enn higartil. Tað er merkisvert, hvussu lítið alment orðaskifti hevur verið um spurningin um frálavavinnuna á føroyskum øki. Ein av orsökunum til manglandi orðaskifti er uttan iva, at politikararnir, sum áttu at verið teir, ið settu almenna orðaskiftið í gongd, einki sum helst gera fyri at fáa eitt alment orðaskifti í gongd.

Jóhannus Egholm Hansen sigur, at tað er ein sannroynd, at um ikki politikararnir birta uppundir alment orðaskifti, so kemur tað ikki. T.d. sást, at hvørt mannsbarn í Føroyum hevði eina hugsan um sonevnda

bankamálið og um Den Danske Bank sum tann stóra figgindan. Hetta hevur uttan iva millum annað verið so orsakað av, at føroysku politikararnir neyvan forsømdu nakran møguleika fyri at nevna málið - møguleiga millum annað við tí endamáli at sleppa undan at hyggja alt ov gjølla eftir teimum feilum, sum gjördu vörðu í Føroyum, bæði undan bankareppuni og í samband við royndina at loysa hesa.

-Ilt at siga, hví føroysku politikararnir gera so lítið fyri at birta uppundir eitt alment orðaskifti um frálavavinnuna. Ein møguleiki er sjálvandi, at talan er um eitt øki, sum politik-

ararnir hava lítla fakliga vitan um, og at teir tí óttast fyri at blíva hildnir fyri gjöldur, um teir koma til at siga nakad, um er skeivt. Ein slíkur ótti heldur føroyski advokaturin - um hann er orsøkin - er óneyðugur, við tað at politikararnir ikki nýtast at fyrirhalda seg til serfakliga oljuspurningar, men harafturimóti eiga at taka politisku umrøðuna av, hvat ein ynskir upp, eitt nú viðvíkjandi spurninginum um føroyskt alment oljufelag, um politikararnir ynskja at ávirka, hvar oljuútgærðarhavin ella - havnirnar skulu liggja, um útunnin olju og/ella gass skal uppskipast í Føroyum osfr.